

XX ASR INGLIZ SHE'RIYATIDA MODERNIZM OQIMI, YO'NALISHI

Turg'unboyeva Feruza Shuxrat qizi
Alfraganus universiteti Ijtmoiy fanlar fakulteti
Logopediya yonalishi 3 kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu asr XX asr ingliz she'riyatida modernizmga asoslangan maqolalar, asosli vaziyatlar va estetik tahlillar. Modernizm o'z bozor adabiyotda yangicha badiiy tafakkur yaratish, an'anaviy poetik shakllardan voz kechishga intildi. Maqolada TS Eliot, Ezra Pound, Uilyam Batler Yeyts kabi modernist shoirlarning ijodiy uslubi va yuridik davlat she'riyatiga qo'shgan hissasi ilmiy ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Modernizm, ingliz she'riyati, poetik tajriba, TS Eliot, Ezra Pound, UB Yeyts, adabiyot oqimi, badiiy yangilik.

ТЕЧЕНИЕ И НАПРАВЛЕНИЕ МОДЕРНИЗМА
В АНГЛИЙСКОЙ ПОЭЗИИ XX ВЕКА

Аннотация: Статья посвящена модернизму в английской поэзии XX века, содержит статьи, тематические исследования и эстетический анализ. Модернизм стремился создать новое художественное видение в собственной литературной форме, отказавшись от традиционных поэтических форм. В статье рассматривается творческий стиль поэтов-модернистов, таких как Т. С. Элиот, Эзра Паунд и Уильям Батлер Йейтс, и их вклад в поэзию правового государства.

Ключевые слова: модернизм, английская поэзия, поэтический опыт, Т. С. Элиот, Эзра Паунд, У. Б. Йейтс, литературное движение, художественное новаторство.

THE CURRENT AND DIRECTION OF MODERNISM
IN ENGLISH POETRY OF THE 20TH CENTURY

Abstract: This article examines modernism in 20th-century English poetry, including articles, case studies, and aesthetic analysis. Modernism sought to create a new artistic vision within its own literary form, rejecting traditional poetic forms. The article examines the creative style of modernist poets such as T.S. Eliot, Ezra Pound, and William Butler Yeats and their contribution to the poetry of the rule of law.

Keywords: modernism, English poetry, poetic experience, T.S. Eliot, Ezra Pound, W.B. Yeats, literary movement, artistic innovation.

XX asr boshlarida Yevropa va ingliz adabiyoti jarayonida modernizm eng muhim adabiy-estetik oqimlardan biri sifatida shakllandi. Modernizmining shakllanishiga sanoat inqilobi, Birinchi jahon urushi, ilmiy-texnik taraqqiyot, ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar va inson tafakkuridagi yangi dunyoqarash sabab bo'ldi. Bu davr insoniyat uchun keskin burilishlar davri bo'lib, an'anaviy qadriyatlar, ma'naviy qarashlar va estetik idealarning izdan chiqishiga olib keldi. Natijada, adabiyotda yangicha uslub va poetik izlanishlarga ehtiyoj tug'ildi.

Ingliz she'riyatida modernistlar avvalgi davrlarga xos qofiya, ritm va poetik shakllardan chekinib, yangi estetik tajribalarni izlashga kirishdilar. Ularning maqsadi zamonaviy hayotning murakkabligini, inson ruhiyatidagi iztiroblar, umidsizlik va begonalashuvni, shuningdek, ijtimoiy inqirozlarni badiiy obrazlar orqali ifodalash edi. Modernizm she'riyatida voqelikning yuzaki emas, balki ichki qatlamlarini ochib berish, insoniy tajribani noan'anaviy usullar bilan aks ettirish ustuvor bo'ldi.

T. S. Eliotning "Chorrahadagi odam" (The Waste Land, 1922) asari ingliz modernizmining poetik manifesti sifatida qabul qilinadi. Ushbu asar urushdan keyingi davrning ma'naviy bo'shlig'i va madaniy inqirozini tasvirlab, o'quvchini murakkab ramziy tizim, intertekstual ishoralar va metaforalarga duchor qiladi. Ezra Pound esa "imajizm" oqimining nazariyotchisi va amaliyotchisi sifatida poetik ifodaning ixchamligi, aniq obrazlilik va poetik konsentratsiyaga urg'u berdi. Uning faoliyati ingliz she'riyatida yangi poetik til va estetik shakl yaratishda katta ahamiyat kasb etdi.

U. B. Yeyts esa o'zining ramziy obrazlar tizimi va mistik qarashlari orqali ingliz she'riyatiga metafizik ohang olib kirdi. U she'rni nafaqat estetik tajriba, balki insoniyatning ruhiy va tarixiy yo'lini anglash vositasi sifatida ko'rdi. Shu tariqa, modernist shoirlar an'anaviy she'riyatdagi oddiy, tushunarli ifodadan voz kechib, o'quvchini tafakkurga, izlanishga va matnni qayta-qayta o'qishga undaydigan murakkab metaforalar, ramziy qatlamlar va intertekstual aloqalardan foydalanishga intildilar.

Demak, XX asr ingliz she'riyati modernizm orqali shakl va mazmun jihatidan yangilandi, o'z davrining murakkab ijtimoiy-falsafiy muammolarini badiiy ifodaning yangi imkoniyatlari orqali yoritishga muvaffaq bo'ldi.

XX asr ingliz she'riyati modernizm tufayli mutlaqo yangi badiiy sifat kasb etdi. Modernist shoirlar poetik shakllarni yangilash, badiiy ifodaning chegaralarini kengaytirish va adabiyotga yangicha mazmun kiritishga muvaffaq bo'ldilar. Ularning ijodiy izlanishlari orqali she'riyat o'zining an'anaviy qofiya va ritmdan iborat shakliy chegaralaridan chiqib, murakkab ramziy tizimlar, intertekstual ishoralar va falsafiy qatlamlarga boy adabiy makonga aylandi.

Modernizmining asosiy xususiyatlari quyidagilarda yaqqol ko'zga tashlanadi:

-Shakl va mazmun yangiligi/ an'anaviy qofiya va vazn o'rniga erkin she'r (vers libre), ramz va metaforalarga boy ifodalar paydo bo'ldi.

-Ichki monolog va ong oqimi, insonning ichki kechinmalari, ruhiy iztiroblari va hayotiy izlanishlari badiiy vositalar orqali tasvirlandi.

-Begonalashuv va inqiroz motivlari, jamiyatdagi urush, industrializatsiya, ma'naviy qadriyatlarning yemirilishi modernist she'riyatning muhim mavzularidan biri bo'ldi.

-Intertekstual ishoralar, qadimgi yunon mifologiyasi, diniy matnlar va klassik adabiyotlardan olingan iqtiboslar orqali she'riyatga falsafiy qatlamlar qo'shildi.

T. S. Eliotning "The Waste Land" asari modernizmning ramziy va intertekstual xususiyatlarini o'zida mujassam etgan bo'lsa, Ezra Poundning "Cantos" she'riy turkumi modernizmning shakl va mazmun jihatdan tajriba maydoni bo'ldi. W. B. Yeats esa ramzlar, miflar va tarixiy paralellar orqali insoniyat taqdirini falsafiy talqin etishga intildi.

Shu tariqa modernizm ingliz she'riyatiga individualizm, ichki kechinmalarni chuqur tahlil qilish, jamiyatdagi inqirozlarni estetik ifoda etish imkonini olib kirdi. Uning ta'siri keyingi davr shoirlari uchun yangi ufqlar ochdi va butun jahon adabiy jarayoniga sezilarli ta'sir ko'rsatdi.

Shu bois modernizm XX asr adabiyotining eng muhim bosqichlaridan biri sifatida tarixda o'z o'rniga ega bo'ldi. U adabiyotga yangicha dunyoqarash, poetik tajribaning cheksiz imkoniyatlari va estetik izlanishlar orqali insoniyatning madaniy rivojiga ulkan hissa qo'shdi. Modernizmning ingliz she'riyatiga kiritgan yangiligi bugungi kunda ham o'z dolzarbligini saqlab qolmoqda.

Xulosa qiladigan bo'sak, XX asr ingliz she'riyati modernizm tufayli mutlaqo yangi badiiy sifat kasb etdi. Modernist shoirlar poetik shakllarni yangilash, badiiy ifodaning chegaralarini kengaytirish va adabiyotga yangicha mazmun kiritishga muvaffaq bo'ldilar. Ularning ijodiy izlanishlari orqali she'riyat o'zining an'anaviy qofiya va ritmdan iborat shakli chegaralaridan chiqib, murakkab ramziy tizimlar, intertekstual ishoralar va falsafiy qatlamlarga boy adabiy makonga aylandi.

Modernizm ingliz she'riyatiga individualizm, ichki kechinmalarni chuqur tahlil qilish, jamiyatdagi begonalashuv va inqirozlarni estetik ifoda etish imkonini olib kirdi. T. S. Eliot, Ezra Pound va U. B. Yeyts singari shoirlar o'z asarlari orqali nafaqat ingliz adabiyoti, balki butun jahon adabiy jarayoniga ta'sir ko'rsatdilar. Ularning poetik merosi keyingi avlod shoirlari uchun estetik tajriba, shakl va mazmunning yangi ufqlarini ochib berdi.

Shu bois modernizm XX asr adabiyotining eng muhim voqealaridan biri sifatida tarixda o'z o'rniga ega bo'ldi. U adabiyotga yangicha dunyoqarash, poetik tajribaning cheksiz imkoniyatlari va estetik izlanishlar orqali insoniyatning madaniy rivojiga ulkan hissa qo'shdi. Modernizmning ingliz she'riyatiga kiritgan yangiligi bugungi kunda ham o'z dolzarbligini saqlab qolmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Eliot, TS The Waste Land va boshqa she'rlar. London: Faber va Faber, 1922 yil.
2. Funt, Ezra. Tanlangan she'rlar. Nyu-York: Yangi yo'nalishlar, 1957 yil.
3. Yeats, WB to'plangan she'rlar. London: Makmillan, 1933 yil.
4. Bredberi, Malkolm va Makfarleyn, Jeyms. Modernizm: Evropa adabiyoti bo'yicha qo'llanma 1890-1930. London: Pingvin, 1991 yil.
5. Bolalar, Piter. Modernizm. London: Routledge, 2000 yil.
6. Levenson, Maykl. Modernizmning nasabnomasi. Kembrij: Kembrij universiteti nashriyoti, 1984 yil.
7. Nikolls, Piter. Modernizmlar: adabiy qo'llanma. Basingstoke: Palgrave Makmillan, 1995 yil.